Meet and Greet the Exegete Rashi – Can *anyone* definitely say what the Torah means?

Rashi, Rabbi Shlomo Yitzchaki (Rabbi Solomon ben Isaac, Isaacides) was born in Troyes, in northern France in 1040; and died in Worms in 1105. He studied in the academies of Troyes, Mainz, and Worms. His teachers, Rabbi Jacob ben Yakar and Rabbi Isaac ben Judah, were students of Rabbenu Gershom, Me'or Ha-Golah. In 1070, Rashi returned to Troyes and founded a yeshiva there, which was attended by students from far and near. Rashi had three daughters, two of whom married prominent Torah scholars. His grandsons included such illustrious scholars as Rabbenu Jacob Tam and the Rabbi Samuel ben Rabbi Meir (Rashbam), both of whom were among the founders of the Franco-German Tosafist school of Talmud study.

1. Bereshit 3:8

:וָּשְׁמְעוּ אֶת־קוֹל ה' אֱלֹקִים מְתְהַלֶּךְ בַּגָּן לְרוּחַ הּיוֹם וַיִּתְחַבֵּא הָאָדָם וְאִשְׁתוֹ מִפְּנֵי ה' אֱלֹקִים מְתְהַלֶּךְ בַּגָּן לְרוּחַ הּיוֹם וַיִּתְחַבֵּא הָאָדָם וְאִשְׁתוֹ מִפְּנֵי ה' אֱלֹקִים מְתְהַלֶּךְ בַּגָּן לְרוּחַ הּיוֹם וַיִּיתְחַבָּא הָאָדָם וְאִשְׁמְעוּ אָת־קוֹל ה' אֱלֹקִים מְתְהַלֶּךְ בַּגָּן לְרוּחַ הּיוֹם וַיִּיתְחַבָּא הָאָדָם וְאִשְׁמְעוּ אָת־קוֹל ה' אֱלֹקִים מְתְהַלֶּךְ בַּגָּן לְרוּחַ הּיוֹם וַיִּיתְחַבָּא הָאָדָם וְאִשְׁמְעוּ אָתְדְּקוֹל ה' אֱלֹקִים מְתְהַלֶּךְ בַּגָּן לְרוּחַ הּיוֹם וַיִּיתְחַבָּא הָאָדָם וְאִשְׁמְעוּ אָת־קוֹל ה' אֱלֹקִים מְתְהַלֶּךְ בַּגָּן לְרוּחַ הּיוֹם וַיִּיתְחַבָּא הָאָדָם וְאִישְׁמְעוּ אָת־קוֹל ה' אֱלֹקִים מְתְהַלֶּךְ בַּגָּן לְרוּחַ הּיוֹם וַיִּיתְחַבָּא הָאָדָם וְאִים מְתְהַלּוֹם מְתְהַלֵּךְ בַּגָּן לְרוּחַ הּיוֹם וַיִּיתְחַבּא הָא הַאָּדְם וְיִים מְתְהַלְּעוֹם מְתְהַלֵּים מְתְהַלֶּעוּ הְיוֹם מְתְהַלְּעוֹם מְתְהַלְּעוֹם מְתְהַלְּעוֹם מְתְהַלְּעוֹם מְתְהַלְּעוֹם מְתְהַלְּעוֹם מְתְהַלְּעוֹם מְתְהַלְּעוֹם מְתְהַלְּעוֹם מְּוֹל ה' אֲלֹיִים מְתְהַלְּים מְּוֹן לְרוּחַ הּיוֹם וַיִּיְחְבּא הְאָבְים מְתְהַלְּעוֹם מְיִיהְיִּלְנִים מְתְהַלְּיִּם מְּנְוֹים מְתְהַלְּים מְיִיהְם מְתְהַלְּים מְיִים מְתְהַלְּים מְיִּבְּים מְיִּבְּים מְּיִים מְיִיבְּים מְיוֹבְּים מְיִים מְּיִּבְּים מְיִיבְּים מְיִיבְּים מְיִיבְּים מְיִּבְּלְּים מְּיִּים מְיוֹים מְתְהַבּיּים מְיִבְּים מְיִיבְּים מְיִיבְּים מְיִיבְּים מְיִיבְּים מְּיִּים מְתְּבָּים מְיִיבְּים מְיִיבְּים מְיִיבְּים מְיִיבְּים מְיִיבְּים מְיִיבְּים מְיִיבְּים מְּיִים מְּנְיבְים מְיִיבְּים מְיִּים מְּיִים מְיִיבְּים מְיִיבְים מְיּבְּים מְיִיבְּים מְּבְּיְּבְּים מְּיְרְיִים מְיִים מְּיְרְים הְיִים מְיִים מְיִים מְיוֹבְיוֹים מִינְיבְים מְיּבְּים מְיִיבְּים מְיוֹבְיּים מְיּבְיּים מְּיבְים מְיבְּים מְיבְּים מְיוֹבְים מְיּבְים מְיבְּים מְיבְּים מְיוֹבְיּים מְּיבְים מְיבְּים מְּיבְּים מְיבְּים מְּיבְּים מְּיבְים מְּיבְּים מְּבְּים מְּיבְּים מְּיבְים מְיבְּים מְּבְּים מְיבְּים מְּיבְּים מְּיבְּים מְיבְּים מְיבְּים מְּבְּים מְּיבְּים מְיּיִים מְיבְּיְבְּים מְיבְּים מְיִים מְּבְּיבְּים מְיוֹבְים מְיוֹבְים מְיִיבְּים מְיִים מְיבְ

2. Rashi

וישמעו. יֵשׁ מִדְרְשֵׁי אַגָּדָה רַבִּים וּכְבָר סִדְּרוּם רַבּוֹתֵינוּ עַל מְכוֹנָם בָּבְ"רַ וּבִשְׁאָר מִדְרָשׁוֹת; וַאֲנִי לֹא בָאתִי אֶלֶּא לְפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא וּלְאַגָּדָה הַמְיֵשֶׁבֶת דְּבְרֵי הַמִּקְרָא דָבָר דָבוּר עַל אֲפַנָּיו :וישמעו .מֵה שַּׁמְעוּ? שָׁמְעוּ אֶת קוֹל הַקְּבָּ"ה שֶׁהָיָה מִתהַלְּךְ בַּגַּו:

And they heard. There are many Midrashic explanations and our Teachers have already collected them in their appropriate places in Genesis Rabbah and in other Midrashim; I, however, am only concerned with the plain sense of Scripture (*peshuto shel mikra*) and with such Agadoth that explain the words of Scripture in a manner that fits in with them. **And they heard.** What did they hear? They heard the sound of the Holy One, blessed be He, as He walked in the garden.

3. Bereshit Rabba 19:8

וַיִּשְׁמְעוּ, אֵל תִּקְרֵי וַיִּשְׁמְעוּ אֶלָּא וַיַּשְׁמְעוּ, שָׁמְעוּ קוֹלָן שֶׁל אִילְנוֹת שֶׁהִיוּ אוֹמְרִים הָא גַּנְבָא דְּגָנַב דַּעְתֵּיה דְּבָרְיֵה. "They heard." Don't read it as if it is vocalized "they heard," Rather, "they caused to be heard." They heard the voices of the trees that were saying "Here is the cheater that cheated his creator."

What's an acceptable Midrash?

4. Dr. Avigail Rock, Great Biblical Commentators

 $https://www.etzion.org.il/he/\%\,D7\%\,A8\%\,D7\%\,A9\%\,D7\%\,99-\%\,D7\%\,97\%\,D7\%\,9C\%\,D7\%\,A7-\%\,D7\%\,90$

לנגד עיני רש"י עמדו מספר רב של מדרשים לכל פסוק; מהי שיטת ה"סינון" של רש"י? מהי אמת המידה של רש"י בבחירת מדרשים ובדחייתם? רש"י, כפשטן, יביא בפני הקורא רק מדרשי חז"ל אשר "מיושבים" על מבנהו התחבירי של הכתוב, והפרטים הנוספים המצויים במדרש משתלבים בהקשר וברצף הענייני. במדרשים שרש"י מביא אמנם יש תוספת אינפורמציה על האמור בכתוב, אך תוספת זו איננה סותרת את הפשט, אלא מתיישבת עמו.

Rashi saw a number of midrashim on each verse; how did he pick and choose? What was his yardstick for selecting some midrashim and rejecting others? Rashi, as a pashtan, brings before the reader only those midrashim which are harmonious with the syntactic structure of the verse, only if the additional details which are found in the midrashim dovetail with the context and sequence of the verses. In the midrashim which Rashi cites, there is supplementary information, beyond what is mentioned in the verse, but this addition must not contradict the peshat; it must be harmonious with it.

5. Bemidbar 8:1-4

נִיִדבֵּר ה׳ אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: דַּבֵּר אֶל־אַהָּרֹן וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּהַעֲלֹתְךּ אֶת־הַנֵּרֹת אֶל־מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה יָאִירוּ שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת: ניַעשׁ כֵּן אַהָּרֹן אֶל־מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה הֶעֲלָה נַרֹתָיהָ כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה׳ אֶת־מֹשֶׁה: וְזָה מַעֲשֵׁה הַמְלַרָה מִקְשָׁה זָהָב עַד־יְרֵכָה עַד־ פָּרְחָה מִקשָׁה הָוֹא כַּמַרְאָה אֵשֵׁר הָרָאָה ה׳ אֵת־מֹשֶׁה כֵּן עֲשָׂה אֵת־הַמְּנֹרָה:

The LORD spoke to Moses, saying: Speak to Aaron and say to him, "When you mount the lamps, let the seven lamps give light at the front of the lampstand." Aaron did so; he mounted the lamps at the front of the lampstand, as the LORD had commanded Moses.— Now this is how the lampstand was made: it was hammered work of gold, hammered from base to petal. According to the pattern that the LORD had shown Moses, so the lampstand made.

6. Rashi

כן עשה את המנורה. מי שעשאה. ומדרש הגדה על ידי הקב"ה נעשית מאיליה.

So he made the lampstand. He who made the lampstand. A Midrashic explanation is: By the hands of the Holy One, blessed be He, it was made of itself.

Midrash solves a problem

7. Bereshit 37:13-17

וַיּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל־יוֹסֵף הָלוֹא אַחֶיךּ רֹעִים בִּשְׁכֶם לְכָה וְאֶשְׁלָחֲךְ אֲלֵיהֶם וַיּאמֶר לוֹ הָנָנִי: וַיּאמֶר לוֹ לֶךְ־נָא רְאֵה אֶת־שְׁלוֹם אַחֶיךְ וְיָשְׁלָחָהוּ מֵעֵמֶק חֶבְרוֹן וַיָּבֹא שְׁכֶמָה: וַיִּמְצָאֵהוּ אִישׁ וְהָנֵּה תֹעֶה בַּשְׁדֶה וַיִּשְׁלָחַהוּ מֵעמֶק חֶבְרוֹן וַיָּבֹא שְׁכֶמְהוּ אִישׁ וְהָבָּה תֹעֶה בַּשְּׁדֶה וַיִּשְׁלָחוּ הָאִישׁ לָאמֹר מַה־חְּבַקְשׁ: וַיּאמֶר אָתִראַחֵי אָנֹכִי מְבַקְשׁ הַגִּידָה־נָּא לִי אֵיפֹה הֵם רֹעִים: וַיּאמֶר הָאִישׁ נָסְעוּ מִזֶּה כִּי שְׁמַעְתִּי אֹמְרִים בְּלֹתַן: נִלְכָה דֹתַינָה וַיֵּלְךְ יוֹסֵף אַחַר אָחָיו וַיִּמִצְאָם בִּּדֹתַן:

And Yisra'el said to Yosef, Do not thy brothers feed the flock in Shekhem? come, and I will send thee to them. And he said to him, Here I am. And he said to him, Go, I pray thee, see whether it be well with thy brothers, and well with the flocks; and bring me word again. So he sent him out of the vale of Ĥevron, and he came to Shekhem. And a man found him, and, behold, he was wandering in the field: and the man asked him, saying, What seekest thou? And he said, I seek my brothers: tell me, I pray thee, where they feed their flocks. And the man said, They are departed from here; for I heard them say, Let us go to Dotan. And Yosef went after his brothers, and found them in Dotan.

8. Rashi

וימצאהו איש. זַה גַּבַריאַל, שׁנַאַמַר "וָהאִישׁ גַּבַריאַל"

This was the angel Gabriel as it is said, "and the man Gabriel"

Choosing the right Midrash to solve the problem

9. Shemot 15:22-25

וַיַּפַע מֹשֶׁה אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּם־סוּף וַיֵּצְאוּ אֶל־מִדְבַּר־שׁוּר וַיֵּלְכוּ שְׁלֹשֶׁת־יָמִים בַּמִּדְבָּר וְלֹא־מָצְאוּ מָיָם: וַיָּבֹאוּ מֶרָתָה וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתֹת מִיִם מִפֶּרָה כִּי מָרִים הֵם עַל־כֵּן קָרָא־שְׁמָה מָרָה: וַיִּלֹנוּ הָעָם עַל־מֹשֶׁה לֵאמֹר מֵה־נִּשְׁתָה: וַיִּצְעַק אֶל־יְהְנָה וַיּוֹרֵהוּ יִהוָה עֵץ וַיִּשְׁלֶךְ אֵל־הַמֵּיִם וַיִּמְתִּקוּ הַמַּיִם שַׁם עַם לוֹ חֹק וּמִשְׁפַּט וְשֵׁם נָפָהוּ: Then Moses caused Israel to set out from the Sea of Reeds. They went on into the wilderness of Shur; they traveled three days in the wilderness and found no water. They came to Marah, but they could not drink the water of Marah because it was bitter; that is why it was named Marah. And the people grumbled against Moses, saying, "What shall we drink?" So he cried out to the LORD, and the LORD showed him a piece of wood; he threw it into the water and the water became sweet. There He made for them a fixed rule, and there He put them to the test.

10. Mechilta DeRabi Yishmael 15:22

ויסע משה את ישראל להודיע שבחן של ישראל שכיון שאמר להם משה קומו סעו לא אמרו היאך אנו יוצאין במדבר ואין בידינו מחיה לדרך אלא האמינו והלכו אחר משה...

"Moses caused Israel to wander." This is praiseworthy for Israel, since Moses told them to get up and go, and they didn't respond "how will we go out into the desert? We don't have any food for the road!" Rather, they had faith and they followed after Moses.

11. Midrash Tanchuma 16:1

מדרש תנחומא טז:א

ויסע משה. מהו ויסע משה, שהסיען בעל כרחן... כשבאו לים וטבען הקב"ה היו צפין על שפת הים כל אותן האבנים טובות ומרגליות והיו מושלכים, והיו ישראל יורדין בכל יום ונוטלין מהם ולא היו מבקשים לזוז משם, כיון שראה משה כך, אמר להם מה אתם סבורים, שבכל יום הים מעלה לכם אבנים טובות ומרגליות, עמד והסיען בעל כרחן.

"Moses caused them to wander." What does it mean that he caused them to wander? That he forced them against their will... When they came to the Sea, and God drowned [the Egyptians], the people were watching the sea shore. All the precious stones and jewels [of the Egyptians] were tossed on the shore, and the Israelites would go down every day and gather them and so they didn't wantto leave there. Once Moses saw this, he said to them, "What do you think? That every day the sea is going to give you precious stones and jewels?!" He stood them up and forced them to move.

12. Rashi

ויסע משה. הָסִיעָן בְּעַל כָּרָחָם, שֶׁעִּטְרוּ מִצְרַיִם אֶת סוּסֵיהֶם בְּתַרְשִׁיטֵי זָהָב וָכֶסֶף וַאֲבָנִים טוֹבוֹת, וְהָיוּ יִשְׂרָאֵל מוֹצְאִין אוֹתָן בַּיָּם ... לִפִיכַךְ הַצְרַךְ לִהַסִּיעַן בִּעַל כַּרְחַם:

And Moses caused [Israel] to journey — He made them journey against their own will, because the Egyptians had adorned their horses with ornaments of gold and silver and with precious stones, and the Israelites were finding these in the sea... On this account he was compelled to make them journey on against their will.